

प्रश्नः पुनः पुनः । पुनरायाचितं तत्र पितरं मातरं
पुनः । मन्त्रोपो वर्तते नित्यं वैरकर्मणि सर्वदा । पितरं
भारविद्या तु मातरश्च पुनः पुनः । प्रयात्वे यं उ दुष्टात्मा
पूर्वपौरुषावतः २। अवाप्तः संप्रवक्ष्यामि यस्मात्प्रभ्यं सवेत्
प्रियम् । मातरात् प्रियं कुयग्रास्तापितो रनन्तरम् । भक्त्या
मनोऽवेत् नित्यं तादृभी परिपाकवेत् । स्नेहेन वचसा
चैनं प्रियवक्ष्याम्येन च । भृतौ शुक्रं समाश्रय स्नेहेन-
ददते पुनः । आह्वकर्मणि सर्वाणि पिण्डदानादिकां
शिक्षासु । करोत्येव सुदुःखार्त्तक्षेत्रे यातां प्रय-
च्छति । अथलयाग्नितः स्नेहासुर्यापयति निश्चितः ।
यस्मात्प्रभ्यं भवेत् कालं प्रयच्छति न संशयः । पुत्रो
भूत्वा महाप्राज्ञ स्नेहेन दिविना किञ्च ४। उदासीनं प्रव-
क्ष्यामि तथापि द्विजः साक्षरगम् । उदासीनेन सावेन स
देव परिचर्यते । ददाति नैव गृह्णाति न क्रुध्यति न
तृप्ति । नैवोपयाति संतुष्ट उदासीनो द्विजोत्तमः ।
तथापि कथितं सर्वं पुत्राणां मतिरीदृशो । यथा पुत्रा-
स्तथा भावग्रां पिता माताय बाञ्छवाः । भ्रूताद्यान्ते समा-
ख्याताः पश्यस्तुरगाक्षया । गजानद्विभो दास्यन्त्य-
श्वस्त्रिजिनस्वमी पाक्षो भूमिश्च ११. १२।
तत्रैव १८. २०. च सुपुत्रवचनं तथा
“पुत्रश्च लघुश्च पुण्यं तथापि प्रवदास्यहम् । पुत्रप्रवक्तो
यस्यात्मा सत्यधर्मरतः सदा । बुद्धिमान् ज्ञानसम्पन्नः
पत्नी वाग्विदो वरः । सर्वकर्मण्यं शुभं धीरो वेदाध्ययन
मत्तरः । सर्वशास्त्रप्रवक्ता च देवमाङ्गणपूजकः । यालकः
सर्वयज्ञानां दाता त्यागी प्रियंवदः । विष्णुध्यानपरो
नित्यं शालो दान्तः सुहृत् प्रियः । शिष्टनालपरो नित्यं
सर्वयज्ञानवत्सलः । कुलस्य गारको विद्वान् कुलस्य प-
रिपोषकः । एवं सुखे सुखं दुःखे दुःखः सुखदायकः” ।
वैष्णवपुत्रस्य पूर्वपुरुषान्तरं यथा “वैष्णो यदि पुत्रः
स्यात् त्रायते हि स पूर्वजान् । जितनयस्त्रिजान् वंशा-
कारयन्ति च पावनः” सुपुत्रजनने पितृणां नरकमभयं
यथा “तथा यदि कुलस्य स्त्रात्तेन मज्जन्ति पूर्वजाः ।
उचोरे नरके दीनाः शपन्ति च सुकृच्छ्रकः । यथा कजे
कुष्ठेन तरन्मज्जति मूकधीः । तथा पिता कुपुत्रेण
तमस्त्रात्ते निमज्जति । मातरात्ते कुले जलो वंशेरते
प्रितामहा । जितेनोऽधो नयेद्विजान्तरं वा वैष्णो भ-
वन्” । इत्यादिवाक्यैः पुत्रजनने मोक्षं तां सर्वजा-

कीने ४३५८भेदे दे । पुत्रस्य पुत्रस्य दृष्टम् ।
पुत्रक पुं पुत्र+कृतकत्वात् संभाव्यं वा कन्यं स्त्री क
वा । १. पुत्रकृत्पुत्रकृते २. पुत्रकृते च अष्टादशे शब्दे
पुत्रभेदे पुं स्त्री । ३. पुत्रं पुत्रभेदे ४. पुत्रभेदे च सेदि०
७. पुत्रकृते दृष्टकृतकत्वात् च यद्वत्त्वात् ।

पुत्रकान्दा स्त्री पुत्र रश्चिग्नत्वात् कन्दोऽस्याः । अस्या-
न्नाकान्दायां राजनि० ।

पुत्रका स्त्री पुत्र इव कायति कै-क । औररस्युत्थायां पुत्रि-
कायां गद्वत्त्वात् । [भिन्नापुत्रक ।

पुत्रकाम ति० पुत्रं कामयते कामि-काम्य् उप० स० । पुत्रा-
पुत्रकाम्या स्त्री आत्मनः पुत्रनिष्पत्तिः पुत्र+काम्यच्-भावे
च । आत्मनः पुत्रेच्छायाम् भट्टिः १। ४२ [६१। १।

पुत्रकृत् पुं कृ+वा० भावे कृत् इत० । पुत्रस्योत्पादने क० ५।
पुत्रघ्नी स्त्री पुत्रं हन्ति हन-टक् । सुश्रुतोक्ते योनिरोगभेदे
“स्थितं स्थितं हन्ति गर्भं पुनघ्नी रक्तवन्धवात्” ।

पुत्र(त्र)जग्ध्वी स्त्री पुत्रो जग्धोयवा ङीष् । “वा हतज-
ग्धयोः” वाप्ति० नकारश्च वा हितम् । पुत्रजग्धकृत्वां
क्षिप्वां तथा पुत्र(त्र)जग्धोयवोऽपि वा तच्च हितं ङीष्
च । वा च पुत्रजग्ध्यां क्षिप्वां ङी ।

पुत्रजीव पुं पुत्रं नमं जीवयति जीव-जिप् उप० स० ।
(जिवापुत्रा) इच्छे “पुत्रजीवो हिमो वज्रः जेष्टरो
नर्मजीवनः । चहुमः पितामहः दाहृतृक्षानिवा-
रकाः” राजनि० “पुत्रजीवो सुखांतकारी इहो सतो
दुधेः । इष्टनृत्तमः साहुः पटुः कटुरपि क्षमः”
भावम् । [पुत्रजीवट्टे रत्नभा० ।

पुत्रजीवक पुं पुत्रं नमं जीवयति जीव+वा० कृत् ।
पुत्रदा स्त्री पुत्रं ददाति ददा-क । १. पुत्रा-
पुत्रेच्छां २. पुत्रकृत्वात् च राजनि० नर्मधारके ति० ।

पुत्रदात्री स्त्री पुत्रं ददाति दा-तृच् ङीष् । साकवे प्रियं
हताभेदे “पुत्रदात्री वातकफकटूणादिभ्यो मत्ता ।
सुरभिः सर्वदा पथ्या वन्द्यादोषविनाशिकी” राजनि० ।

पुत्रपौत्र न० भवादादि० सभा० इ० । पुत्रपौत्रयोः सभाहारं
तदनुभवति च । पुत्रपौत्रौ पुत्रपौत्रपर्यन्तमभिनि
भट्टिः ५। १५। [राजनि० २. पुत्रदातृत्वात् ति० ।

पुत्रप्रदा स्त्री पुत्रं प्रददाति प्र+दा-क । १. पुत्रिकायां सुपभेदे
पुत्रप्रिय पुं इत० । अगभेदे भा० व० १०. ८५. १।

पुत्रभदा स्त्री पुत्रस्य भद्रं सखाः भव० । इहजीवन्त्यासु
कथायां राजनि० ।